

BERGEN
KOMMUNE

ÅRSPLAN 2024 – 2025

Morvikbotn barnehage

Forord

Barnehagene i Bergen kommune utarbeider sine årsplaner i samsvar med kravene til årsplan slik de er beskrevet i barnehageloven og forskrifter. Ny rammeplan for barnehagens innhold og oppgaver trådte i kraft fra 1.august 2017 og er en forskrift til barnehageloven.

Kvalitetsutviklingsplanen for kommunale barnehager 2018-2021 (23)

«Sammen for kvalitet – lek og læring» beskriver eiers lokale tilpasninger til rammeplanen og prioriteringer for gjeldende periode.

Hovedsatsningsområdet i kvalitetsutviklingsplanen er «Grunnlag for livslang læring i det 21. århundre». Planhierarkiet er synliggjort i modellen.

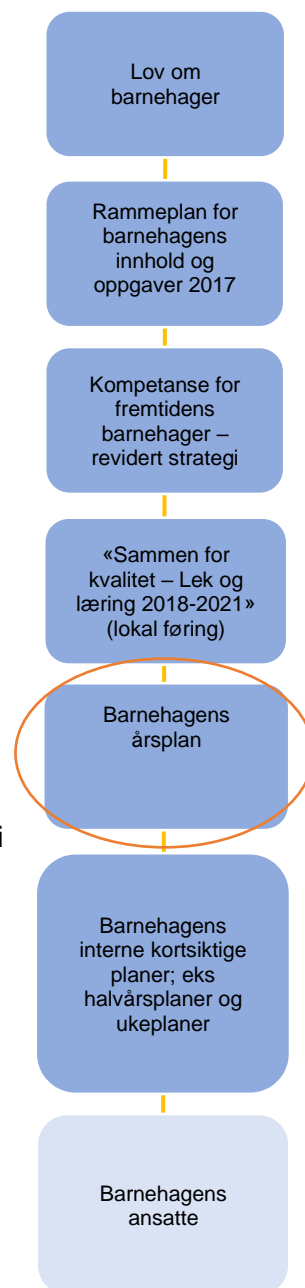
Årsplanverket til de kommunale barnehagene i Bergen kommune er delt i to:

- **Del en** beskriver mål og aktiviteter for årets satsinger og gir informasjon om hvordan disse følges opp, dokumenteres og vurderes. Årsplanen del en har et tidsperspektiv på 1 år og følger barnehageåret.
- **Del to** beskriver barnehagens satsninger og arbeid på et mer grunnleggende og generelt nivå. Årsplanens del to inneholder informasjon om hvordan barnehagen vil arbeide med danning gjennom omsorg, lek og læring for å fremme barns allsidige utvikling i samarbeid og forståelse med barns hjem. Videre redegjør barnehagen for hvordan det arbeides med progresjon i barnas pedagogiske tilbud gjennom hele barnehageløpet.

Som barnehageeier er vi ansvarlig for at barn i våre barnehager får en god start på et livslangt læringsløp. Godt planleggingsarbeid gjennom felles planmaler er utgangspunkt for utnyttelse av kollektiv kapasitet. Årsplanen utarbeides i samarbeid mellom barnehagens ansatte, barn og foreldre og danner grunnlag for pedagogisk innhold, aktiviteter og samhandling gjennom året. Årsplanen er et arbeidsredskap for personalet og dokumenterer barnehagens valg og begrunnelser. Årsplanen gir informasjon om barnehagens pedagogiske arbeid til myndighetsnivåene, barnehagens samarbeidspartnere og andre interesserte.

BERGEN KOMMUNE

Etat for barnehage

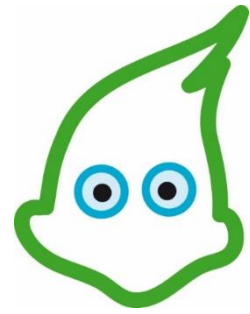

Innhold

Visjon og mål	5
Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn	5
Verdier	5
Mål	5
1.0 Barnehagens innledning	6
1.1 Struktur og organisering	6
1.2 Metodevalg	6
1.3 Kjerneverdier	6
1.3.1 Ser barnet	7
1.3.2 Varme	7
1.3.3 Inkluderende	7
2.0 Livsmestring for det 21. århundre	8
– medvirkende barn i lek og læring	8
2.1 Tilknytning	9
2.2 Lek	9
2.3 Læring	9
2.4 Barns medvirkning	10
2.5 Vennskap og felleskap	10
2.6 Mangfold	10
3.0 Barnehagens tema/prosjekt	11
3.1 Fagområder	11
3.1.1 Språk som basiskompetanse	12
3.1.2 Matematisk kompetanse	12
3.2 Digitale verktøy	13
4.0 Barnehagen som lærende organisasjon	13
4.1 Barnehagens utviklingsarbeid	13
4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging	14
4.2.1 Dokumentasjon	14
4.2.2 Vurdering	14
4.2.3 Oppfølging	14
4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet	15
I. Barnesyn og lærings syn	16
II. Pedagogisk relasjonskompetanse	16

III.	Danning gjennom omsorg, lek og læring	17
IV.	Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold	18
V.	Overganger	19
a.	Tilvenning i barnehagen	19
b.	Overganger og sammenheng innad i barnehagen	20
c.	Samarbeid og sammenheng med skolen	20
VI.	Foreldremedvirkning	21
VII.	Bærekraftig utvikling	21
VIII.	Psykososialt barnehagemiljø	22
IX.	Barns seksuelle helse	23

Visjon og mål

Visjon – En mangfoldig barnehage av høy kvalitet for alle barn

I en mangfoldig barnehage av høy kvalitet skal barn få utfolde skaperglede, undring og utforskertrang. Barna skal utvikle grunnleggende kunnskaper og ferdigheter med utgangspunkt i egne forutsetninger og interesser.

Verdier

Det er utviklet et verdigrunnlag som skal sikre det enkelte barn trygghet, læring og utvikling i hverdagen. Verdigrunnlaget består av *varme, ser barnet og inkluderende*. Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte. Barnehagene beskriver i kapittel 1 hva de legger i disse verdiene.

Mål

Bergen kommune ønsker som eier å gi retning for de kommunale barnehagene gjennom målsettingen:

Livsmestring for det 21. århundre – medvirkende barn i lek og læring

Grunnlaget for trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd legges i tidlig barndom og barnehagen har en sentral plass i dette. Livsmestring handler også om å møte motstand, håndtere utfordringer og være utholdende. Våre barnehager skal kjennetegnes ved at barnet:

- Opplever vennskap og fellesskap
- Erfarer trygghet og tilknytning til personalet
- Opplever spenning og glede i variert lek
- Er aktivt og medskapende i lek og læring
- Bruker sin kreativitet og søker utfordringer i lek og læring
- Blir møtt på sine uttrykk, sin undring og utforskertrang
- Opplever en barndom preget av mangfold, likeverd og respekt
- Utvikler sin språkkompetanse og sin matematiske kompetanse

1.0 Barnehagens innledning

Morvikbotn barnehage ligger fint plassert i nærheten av boligområde og offentlig transport. Vi har fine turmuligheter i nærheten og størrelsen på barnehagen gjør at de ansatte har overblikk og kjenner alle barna som går hos oss, uavhengig av hvilken avdeling de hører til.

Barnehagen er lærested for lærlinger og barnehagelærerstudenter.

1.1 Struktur og organisering

Morvikbotn barnehage er en kommunal barnehage med barn i alderen 0-6 år. Vi er delt inn i fire avdelinger, der det er to småbarnsavdelinger med barn i alderen 0-2 år og to storbarnsavdelinger med barn i alderen 3-6 år. Avdelingene har fått sitt navn fra fjellene i Bergen: Ulriken, Fløyen, Lyderhorn og Løvstakken. Barnehagens allrom heter, som Bergens sentrale storstue; Festplassen.

Vår åpningstid er mandag til fredag fra klokken 07.15 – 16.30.

1.2 Metodevalg

I vårt arbeid med barna bruker vi samspillmetoden ICDP (International Child Development Program) og «Grønne tanker-glade barn» som utgangspunkt for samspill med barna.

ICDP er en metode som brukes i forbindelse med arbeidet med alle barn, mens «Grønne tanker-glade barn» blir brukt sammen med barna på avdeling Løvstakken og Ulriken.

Mer om disse metodene kan dere lese om i del to: Del II Pedagogisk relasjonskompetanse.

Vi har også en arbeidsmåte i vårt arbeid med barna som heter pedagogisk dokumentasjon. Les mer om dette under punkt 4: Barnehagen som lærende organisasjon.

1.3 Kjerneverdier

«Verdiene gir retning for det pedagogiske arbeidet og samhandlingen med barn og foresatte.»

Vi har tre kjerneverdier og under kan du lese om hva disse tre betyr for oss.

- Se barnet
- Varme
- Inkluderende

1.3.1 Ser barnet

«Vi ser det enkelte barns egenverdi. Barnet gis gode betingelser for læring og utvikling basert på vår anerkjennende væremåte.»

For oss betyr dette:

- At vi ser barnas ulike behov
- At vi gir barna positive tilbakemeldinger
- At vi er glade i hvert enkelt barn
- At vi tar individuelle hensyn
- At vi justerer oss til barna og følger deres initiativ

1.3.2 Varme

«Vi gir barnet omsorg og trygghet. I møte med barn skal vår hjertevarme gi næring og vekstmulighet.»

For oss betyr dette:

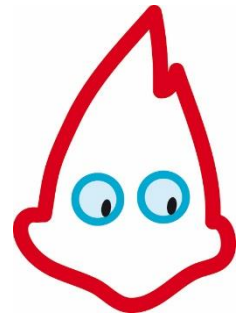
- At vi gir barn mye kos, nærhet og et fang å sitte på
- At vi møter barnas blikk, og smiler til dem
- At vi gir komplimenter, og lar barna høre positive ord
- At vi alltid tenker hva som er til barnets beste
- At vi snakker med barna om det som opptar dem

1.3.3 Inkluderende

«Vi skaper gode relasjoner, der alle barn blir sett og bekreftet. Det enkelte barn skal oppleve gleden av å tilhøre små og store fellesskap.»

For oss betyr dette:

- At vi er aktive sammen med barn i leken
- At vi legger til rette for at alle får delta
- At vi tilrettelegger for både små og store lekegrupper
- At vi forebygger uheldige samspillsmønstre, og setter grenser på en positiv måte
- At vi gir barna mulighet for felles opplevelser og aktiviteter

2.0 Livsmestring for det 21. århundre

– medvirkende barn i lek og læring

For oss i Morvikbotn barnehage er det å gi barn gode erfaringer på mange ulike områder noe vi mener gir støtte i det å mestre sitt eget liv.

Vi arbeider for at alle barn skal ha god selvfølelse. Det vil si å like seg selv, og å like andre. Ha motstandskraft til å løse problemer, tenke kritisk og gjøre ting på nye måter. Barn må ha selvkontroll for å kunne regulere seg selv, og å ta hensyn til andre. Samtidig er følelsesspråket viktig for å kunne sette ord på følelser og vite hva de betyr.

Barnehagen skal være en arena for felleskap der vi ivaretar hver enkelt. Vi er alle betydningsfulle og avhengige av hverandre for å utvikle oss og å få livserfaring.

Viktige elementer som har stor betydning for barns utvikling, læring og livsmestring er:

- Tilknytning: barna skal føle tilhørighet, trygghet og gis mulighet for å være selvstendig.
- Lek: barna skal utvikle ferdighet i lek og oppleve vennskap.
- Læring: Barnehagen tilrettelegger for et stimulerende leke- og læringsmiljø.
- Barns medvirkning: Barna skal erfare å ha innflytelse på barnehagens innhold og praksis brukt blant annet gjennom arbeid med pedagogisk dokumentasjon.
- Vennskap og fellesskap: Barna skal oppleve å være betydningsfulle.
- Mangfold: Barna skal utvikle omsorg, toleranse og respekt.

2.1 Tilknytning

Barna skal føle tilhørighet, trygghet og gis mulighet for å være selvstendig

KRITERIER	PERSONALETS ARBEIDSMÅTER
Vi ser: <ul style="list-style-type: none"> • Barn tar kontakt med andre • Barn utforsker sine omgivelser • Barn som viser glede i å være med andre barn og med voksne	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne gir barna tid og rom til å bli kjent • Voksne viser glede i møte med barna • Tilstedeværende voksne som oppmuntrer, er delaktige og gir nærhet • Voksne lærer barna tro på egne evner

2.2 Lek

Barna skal utvikle leke-ferdighet og oppleve vennskap

KRITERIER	PERSONALETS ARBEIDSMÅTER
Vi ser: <ul style="list-style-type: none"> • Barn er kreative og fantasifulle i lek • Barn mestrer å være i lek • Barn som leker sammen	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne sier ja, og tilbyr materiell og gir inspirasjon i barnas lek • Voksne hjelper barna med å finne ut av samarbeid og å forstå leken • De voksne er bevisste sin rolle i barnas lek • De voksne er aktive, justerer seg og følger barnas initiativ

2.3 Læring

Vi tilrettelegger for et stimulerende leke og læringsmiljø

KRITERIER	PERSONALETS ARBEIDSMÅTER
Vi ser: <ul style="list-style-type: none"> • Nysgjerrige og undersøkende barn • Barn som mestrer utfordringer • At barn bruker kroppen og sine sanser i lek og læring	<ul style="list-style-type: none"> • Støttende voksne som utdyper og forklarer • Voksne undrer seg sammen med barna • Voksne tilbyr et rikt og variert materiale • Sørger for progresjon og utvikling

2.4 Barns medvirkning

Barna skal erfare å ha innflytelse på barnehagens innhold og praksis

KRITERIER	PERSONALETS ARBEIDSMÅTER
Vi ser: <ul style="list-style-type: none"> • At barn ytrer sine ønsker og tanker • At barn er medskapende i leken og hverdagen • At barns innspill fungerer som drivkraft i lek og aktivitet • At barns ideer blir tatt i bruk (virkeliggjort)	<ul style="list-style-type: none"> • Lydhøre voksne som møter barnas ideer og ytringer med respekt • Voksne oppmuntrer barna til å gi uttrykk for sitt syn • Voksne tar utgangspunkt i barnas interesse/initiativ i planlegging • Lar barna aktivt delta i planlegging av innhold og praksis • Voksne gir tid og rom for undring og refleksjon

2.5 Vennskap og felleskap

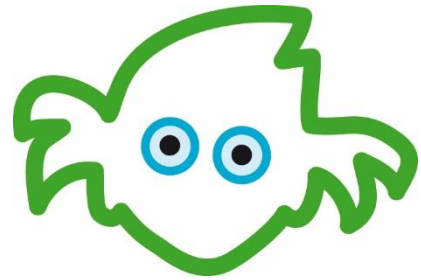
Barna skal oppleve å være betydningsfulle

KRITERIER	PERSONALETS ARBEIDSMÅTER
Vi ser: <ul style="list-style-type: none"> • Barn som ser hverandre • Barn som leker sammen • Barn som hjelper og støtter hverandre	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne setter ord på barnas positive handlinger • Voksne legger til rette for samlek • Voksne forebygger mobbing og krenkelser • Voksne støtter barna i å ta andres perspektiv, og sette egne grenser

2.6 Mangfold

Barn skal utvikle omsorg, toleranse og respekt

KRITERIER	PERSONALETS ARBEIDSMÅTER
Vi ser: <ul style="list-style-type: none"> • Barn som leker sammen uten tanke for ulikheter • Barn som utveksler erfaringer med hverandre • Barn som er trygge sammen	<ul style="list-style-type: none"> • Voksne synliggjør det kulturelle og individuelle mangfoldet • Voksne anerkjenner og respekterer ulikheter • Voksne synliggjør det enkelte barn i fellesskapet • Voksne fremmer mangfold og gjensidig respekt

3.0 Barnehagens tema/prosjekt

Barns medvirkning:

Barns rett til medvirkning skal ivaretas i barnehagen. Vi skal legge til rette for at barna skal få ha innflytelse og gi uttrykk for sitt syn på barnehagens virksomhet. Barnas nysgjerrighet og medvirkning vil derfor få betydning for våre pedagogiske valg.

Vi tar utgangspunkt i enkeltbarns eller barnegruppens interesser, og hvordan årets temaer og prosjekter blir dermed basert på hva som fenger barna.

Vi vil i dette barnehageåret sette søkelys på å skape lekemiljøer som tar utgangspunkt i barnas interesser, noe som kan gi muligheter for lek, undring og økt lekekompetanse.

De ulike fagområdene i [Rammeplan for barnehagen](#) blir anvendt i dette arbeidet.

3.1 Fagområder

Kropp, bevegelse, mat og helse:

Ved at leken gir varierte motoriske utfordringer og ulike erfaringer, blir barnet kjent med sin egen kropps muligheter og begrensninger. Et sunt kosthold rammet inn med sunne mat- og måltidsvaner gjør kroppen sterk og utholdende i lekens verden. Kjennskapen til egen kropp gir barnet større evne til å gjenkjenne sine egne grenser, samt at det da vil være lettere å respektere andres. I boltrelekens univers er det å inneha slik kunnskap av stor betydning.

Kunst, kultur og kreativitet:

Barns kunstneriske uttrykk skal vektlegges, og barna skal få tilbud om materialer som innbyr til ulike aktiviteter. Blant annet tilbyr vi udefinerte materialer for at barna skal kunne bruke sin kreativitet til å skape egne lekemiljøer.

Det å kunne være sammen om ulike kulturopplevelser, bli kjent med eventyr i fellesskap, historier og bøker, samt sanger, rim og regler gir inspirasjon til barnets videre fantasi, og er en kime til utvidelse i leken.

Natur, miljø og teknologi:

Den største og mest varierte lekeplassen av alle er naturen som omgir oss. Barnet opplever den gjerne via sansene, for eksempel det å smake på surblad eller blåbær, lukte skogen i solskinn og etter regn. Ved å være i naturen og gjøre den til et sted for eksperimentering og spennende lek, vil barna få kjennskap til og lære av naturen, samt utvikle respekt og forståelse for hvordan de kan ta vare på den.

Etikk, religion og filosofi:

I barnehagen møtes ulike måter å oppfatte verden på, ulike verdier basert på ulike erfaringer, ulike oppfatninger av rett og galt, ulike tradisjoner, ulike kulturer og ulike levesett. Når barnet ser at forskjeller blir verdsatt og møtt med respekt, er det normen barnet forholder seg til, og barnehagen blir et sted for læring og undring.

Nærmiljø og samfunn:

Å ha faste steder å gå til i nærmiljøet gir barnet kjennskap til området og en følelse av å tilhøre en verden større enn seg selv. Det å ferdes her gir ved gjentatte besøk en glad forventning, en følelse av at man hører til og mulighet for opplevelser som setter spor. De voksne skal bidra til å vekke barnets vitebegjær og utforskertrang. Vi skal også gi barna kjennskap til menneskerettighetene gjennom lek og undring.

3.1.1 Språk som basiskompetanse

Gjennom arbeidet med språkmiljøet i Morvikbotn barnehage, skal vi bidra til at barna får utforske og utvikle sin språkforståelse. Dette skjer i nært samspill mellom barn og voksne som har bevissthet rundt språkstimulering. Barnets omgivelser skal ha et rikt språkmiljø som er en naturlig del av samhandlingen, enten det er via sang, rytmikk, samtale eller lek. Barnets ytringer skal lyttes til, tas seriøst og fortjener direkte respons slik at en samtale om det det er opptatt av kan skje. Barnet skal også kjenne at det har rom til verbalt og nonverbalt å kunne uttrykke sine følelser, meninger og ønsker.

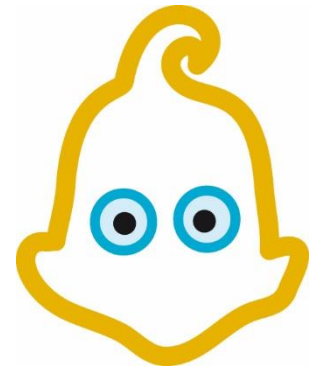
3.1.2 Matematisk kompetanse

For å kunne bygge den lekehytten barnet ønsker, den sandkaken det drømmer om, eller det tårnet det ser for seg, krever det en viss matematisk kompetanse. Den voksne må i daglig tale bruke relevante begreper om matematiske fenomener, men først og fremst må barnet ha hatt tilgang til aktuelt materiale, effekter og en medundrende voksen som har hjulpet det på vei til matematisk innsikt. Tallrekke, mengde, sortering, størrelse og romforståelse er sentrale begreper vi jobber med i hverdagen.

3.2 Digitale verktøy

Barnehagens digitale praksis skal bidra til barnas lek, kreativitet og læring. Ved å bruke digitale verktøy kan disse være en kilde til kommunikasjon, utforskning og fordypning. Vi kan for eksempel ta med digital lupe ut i naturen for å undersøke og oppdage nye og spennende ting. Barn og voksne fotograferer og tar bilder av leken, av opplevelser, turer osv. Disse bildene blir brukt til ulike aktiviteter som barnesamtaler, pedagogisk dokumentasjon, og som utgangspunkt for videre planlegging av innhold og planer.

Vi bruker f.eks. nettet til faktaopplysninger og for å finne ideer til utvikling av ulike lekemiljøer.

4.0 Barnehagen som lærende organisasjon

4.1 Barnehagens utviklingsarbeid

Ved å jobbe med pedagogisk dokumentasjon som metode sikrer vi barns rett til medvirkning. Dette fordi barnas stemme blir så tydelig i barnehagens små og store prosjekter. Pedagogisk dokumentasjon er en arbeidsmåte som handler om å gjøre pedagogisk arbeid synlig og åpent for tolkning, dialog, diskusjon og innsikt. Arbeidsmåten kobler sammen verdier, praksis, barnehagens mandat og teorier, og synliggjør dermed hvordan barnehagen fortolker og realiserer rammeplanen og kommunens retningslinjer. Vi bruker ulike fagbøker som omhandler Barns medvirkning og pedagogisk dokumentasjon for å øke vår kompetanse.

MoveEarly er et stort forskings- og utviklingsprosjekt som har som mål å utvikle og fremme en pedagogisk praksis i barnehagen, med fokus på bevegelse, lek og utforskning.

MoveEarly starter opp høsten 2024. 50 barnehager fra Bergen skal delta, og Morvikbotn barnehage er en av barnehagene.

Halvparten av barnehagene blir tilfeldig trukket til å delta i en tiltaksgruppe, mens den andre halvparten blir kontrollgruppe. Barnehagene i tiltaksgruppen vil ha bevegelse, lek og utforskning som sitt utviklingsarbeid de to neste barnehageårene, og de ansatte vil få kompetanseutvikling på dette området. Barnehagene i kontrollgruppen, vil ikke ha bevegelse, lek og utforskning som sitt utviklingsarbeid.

Trekningen av hvilke barnehager som havner i hvilken gruppe, skjer i september. Mer informasjon og dette forsknings- og utviklingsprosjektet kommer etter hvert..

4.2 Dokumentasjon, vurdering og oppfølging

Kvaliteten i det daglige arbeidet og samspillet i barnehagen er en viktig forutsetning for barns utvikling og læring. I barnehagen arbeider vi med å videreutvikle oss slik at vi opptre som en organisasjon i utvikling. Dokumentasjon, vurdering og oppfølging er viktig elementer i dette arbeidet.

4.2.1 Dokumentasjon

Vi bruker personalets praksisfortellinger som utgangspunkt for felles faglig refleksjon og dokumentasjon. Praksisfortellinger er et viktig verktøy i arbeidet med pedagogisk dokumentasjon. Disse praksisfortellingene handler om hva barna viser interesse for i sin hverdag, og er vårt utgangspunkt for å utvikle og legge til rette for inspirerende lekemiljø

4.2.2 Vurdering

Vurderingsarbeidet bygger på refleksjoner der hele personalet er involvert, der målet er å videreutvikle oss slik at vi opptre som en lærende organisasjon.

Dette barnehageåret er det spesielt lekemiljøet som skal vurderes.

Vi tilrettelegger for kompetanseheving både gjennom ekstern kursing, men mest gjennom intern kompetanseheving.

4.2.3 Oppfølging

Dokumentasjonen og resultatene fra vurderingsarbeidet skal brukes jevnlig i interne møter. Utbytte av felles refleksjon og diskusjon rundt praksisfortellinger skal også bli lagt til grunn for positiv endring av praksis.

4.3 Barn og foreldres medvirkning i utviklingsarbeidet

Foresatte er en viktig del av barnehagen, og gjennom et godt samarbeid med foreldre, vil vi bedre kunne tilrettelegge hverdagen vår for det enkelte barn. Vi har som mål å opprettholde et godt foreldresamarbeid, og vi inviterer foresatte til å komme med innspill til praksisen vår. Vi tar gjerne imot innspill, spørsmål og tilbakemeldinger fra foresatte på vårt arbeid med pedagogisk dokumentasjon i barnehagen.

På foreldremøter og i samtaler åpnes det opp for dialog mellom barnehage og foresatte, der foresatte har anledning til å være aktive, med mulighet til å medvirke på innhold, og på barnas barnehagehverdag.

Vi har også et mål om å bruke mer praksisfortellinger i ulike informasjonsskriv, dette for å gi foreldre bedre innblikk i barnas hverdag.

Barnas medvirkning vil gjøre seg gjeldende gjennom at vi tar utgangspunkt i deres interesser, innspill og samtaler når vi legger til rette for lek og læring. Vi skal støtte barna i å uttrykke sitt syn, og personalet skal sikre at det er rom for læring og utvikling som er i samsvar med barnas alder og modenhet. Dette krever at personalet lytter til, og prøver å forstå barnas perspektiv. Barna skal oppleve at deres interesser er førende for hvordan vi planlegger innholdet i barnehagen.

Gjennom samtaler med foresatte, og gjennom samtale og observasjon med og av barn, skal både foresatte og barna medvirke til vårt pedagogiske arbeid.

Del to

I. Barnesyn og læringssyn

Vi ser på barn som kompetente, med medfødte evner og vilje til samspill og utvikling. Barna er eksperter på egne reaksjoner og erfaringer, og alle barn er født med evne til empati.

Barnehagen skal preges av anerkjennende holdninger. Alle har rett til sin opplevelse, samt at innspill blir hørt og respektert. Personalets jobb er å finne hva hvert enkelt barn er gode på eller har interesse for, bygge videre på dette, og dermed styrke barnets selvfølelse.

I Morvikbotn barnehage arbeider vi kontinuerlig med å ha fokus på en anerkjennende væremåte. Dette kjennetegnes ved at voksne evner å forstå og få tak i meningen/intensjonen med budskapet fra barnet. Dette er en forståelse basert på empati, og det er avgjørende at man lytter og hører mer enn bare ordene. Å gi barnet bekreftelse er det samme som å gi kraft til den andres opplevelse. Å gi hvert enkelt barn en opplevelse av å være enestående i sitt slag, ligger til grunn for alt arbeid med enkeltbarn og grupper med barn. Dette skal avspeiles gjennom hvordan den voksne rollemodellen trer fram ved valg av arbeidsmåte, evne til kommunikasjon, tilnærming og handling overfor barna.

II. Pedagogisk relasjonskompetanse

Pedagogisk relasjonskompetanse handler om forholdet mellom den voksne og barnet, og kvaliteten på relasjonen mellom dem. En god relasjon er preget av at den voksne er ansvarlig for forholdet, og for innholdet i relasjonen.

I vårt arbeid med barna bruker vi samspillsmetoden ICDP (*International Child Development Program*) som utgangspunkt når vi jobber med relasjoner. Det er en metode som hjelper oss voksne til en bevisst måte å være på i samspill med barna. Metoden hjelper oss også til å skape gode relasjoner i barnehagehverdagen.

Et av våre fremste mål er at barna skal utvikle en positiv selvfølelse. I det daglige arbeidet med ICDP vil vi vise positive følelser når vi møter barna, og vi vil følge barnas initiativ gjennom lek og samtale. Vi vil samtale med barna om det de er opptatt av, og vi vil vise følelser og entusiasme i samspillsituasjoner.

ICDP bygger på 8 temaer for godt samspill:

1. Vis at du er glad i barnet
2. Se barnet og følg barnets initiativ
3. Ta del i barnets følelser
4. Gi ros og anerkjennelse
5. Felles oppmerksomhet – felles opplevelse
6. Gi mening til opplevelser
7. Lag sammenhenger
8. Hjelp til selvhjelp:
  - Hjelp barnet å planlegge (steg for steg)
  - Støtt barnet
  - Legg til rette for barnet
  - Sett positive grenser

<https://www.icdp.no/hva-er-icdp/>

«Grønne tanker-glade barn» er en annen metode vi bruker i samspill med barna. Denne metoden blir brukt med barn i alderen 4-6 år. Dette er et pedagogisk materiell som brukes i samtale med barn rundt sammenheng mellom tanker, følelser og handling.

Her arbeider vi for at barna skal lære seg å gjenkjenne, akseptere og sette ord på egne følelser. Barna skal få støtte i å mestre motgang, håndtere utfordringer og bli kjent med egne og andres følelser.

<http://podium.gyldendal.no/barnehage/rode-og-gronne>

III. Danning gjennom omsorg, lek og læring

Danning skjer i samspill med omgivelsene og med andre mennesker. Danning handler om egne valg, selvstendig tenkning, toleranse, medvirkning, demokrati og globalisering. Vi skal både tilegne oss og beherske de verdier, kunnskaper og holdninger som vårt samfunn ser som verdifulle, og også utvikle evne til å vurdere de samme verdiene, kunnskapene og holdningene. Barna må få utvikle kunnskap om seg selv i forhold til andre, og bli bevisst egen personlighet.

Det å gi omsorg og nærhet vil si å sørge for at barna, ut fra alder og individuelle forutsetninger, blir møtt med respekt. Det samme gjelder innlevelse, vilje til samspill,

og en lydhør holdning overfor barnets signaler. Vi voksne må operere med en sensitivitet som sørger for at barnas grunnleggende behov blir dekket. Gjennom god omsorg gir vi barn mange gode erfaringer med å forstå felles verdier og normer som er viktige for fellesskapet.

Gjennom omsorg og nærhet får barna en positiv selvfølelse og en trygghet som er grunnleggende i forhold til utvikling og læring. Det ligger mye omsorg i det å lytte til barna og vise interesse for det de er opptatt av, samt å ta utgangspunkt i dette og gi dem utfordringer vi vet de kan mestre. Samtidig legger vi vekt på at voksne skal være gode rollemodeller, ved at vi viser omsorg for både barna og hverandre. Personalet skal arbeide for et miljø som ikke bare gjør barna til mottakere av omsorg, men som også verdsetter barnas egne omsorgshandlinger.

Gjennom lek utvikler barna kreativitet og fantasi. Leken har en sentral plass i hverdagen, og er en viktig del av barnekulturen. Lek stimulerer til læring og sosial kompetanse. Barnas viktigste uttrykksform i lek er «å late som om», og den gir dem frihet til å velge.

Vi i Morvikbotn barnehage skal skape tid og rom for dette. Barn skal få være i leken fordi den gir glede, spenning og utfordringer. Leken er «her og nå», den gir frihet til å velge, utforske og eksperimentere. Vi er bevisste på hvordan vi kan skape et leke- og læringsmiljø som er interessant og spennende for alle barn, samt at barna kan bruke sine erfaringer som utgangspunkt for hvilke regler og normer som skal gjelde i lek og aktivitet.

I Morvikbotn barnehage skal vi styrke barns læring i formelle og uformelle læringssituasjoner. De formelle læringssituasjonene er planlagt og ledet av personalet. Uformelle læringssituasjoner er knyttet opp til hverdagsaktiviteter og her-og-nå situasjoner f.eks. i lek, danning og samtale. Personalet skal følge opp barns nysgjerrighet, vitebegjær og lærelyst, og bidra til et godt grunnlag for livslang læring. Barn lærer gjennom opplevelser og erfaringer, samt at et godt samspill mellom barna, og mellom barna og de voksne, er en forutsetning for god læring. En annen forutsetning for læring er at barna har en opplevelse av mestring.

Både læring og danning blir sett på som livslange prosesser som barna involveres i når de begynner i barnehagen og barna skal alltid få medvirke i sin egen dannelses- og læringsprosess.

IV. Progresjon i barnehagens pedagogiske innhold

For å få til progresjon i vårt arbeid i barnehagen må vi til hver tid være nær barna. Vi må observere barna for å lære dem å kjenne, for så å kunne legge til rette for progresjon i lek, læring og danning. At voksne og barna er sammen om noe og har et felles fokus, gir oss et godt utgangspunkt for felles forståelse. Heri ligger også kimen til progresjon.

Vi tilrettelegger arbeidet med barna ved å lage skriftlige planer for avdelingene, og for enkeltbarn. Planer tilpasses barnets behov, interesser og ferdigheter. Gruppen blir ofte delt inn i mindre grupper på bakgrunn av alder og modning. At avdelingene har faste rutiner, og dagsrytme gir opplevelse av fast struktur som gir barna erfaring med en trygg hverdag.

Vi har et bevisst forhold til valg av hvilke leker og materiale vi tilbyr barna, og dette skal være lett tilgjengelig for dem. Leker skal ha sin faste plass slik at det er lett for barna å finne det de ønsker. Spesielle leker og utstyr blir tatt fram for å kunne brukes i pedagogisk sammenheng. På denne måten kan vi gi barna en mer tilrettelagt læring, andre inntrykk, og fordypning. Vi tilbyr mer utfordrende fysisk miljø både inne og ute etter hvert som barna vokser og modnes.

I vår samhandling med barna er det viktig at vi møter dem med respekt, forståelse og med positivitet. Vi oppfordrer barna til å strekke seg lenger enn tenkt ved å gi barna tid og oppmuntring til å klare selv. Barna får ros på en gjennomtenkt måte, der denne skal gi ytterligere inspirasjon til barnet. Barnas produkter blir stilt ut eller kommentert på en respektfull måte, og barna skal inkluderes i hva som videre skal skje med det de har lagt ned arbeid i.

V. Overganger

a. Tilvenning i barnehagen

- Alle familier får et velkomstbrev fra den avdelingen som barnet skal begynne på.
- Foresatte blir invitert til foreldremøte der de får div. informasjon om barnehagen.
- Alle nye barn har en fast voksen som følger barnet i den første tiden.
- Alle nye barn blir invitert på besøk i barnehagen før oppstart.

Personalet jobber med å knytte bånd til barnet slik at barnet skal føle seg trygt i de nye omgivelsene. Dersom foresatte har mulighet så anbefaler vi å gi barna kortere dager i starten.

Hvor lang tid barnet trenger i tilvenning variere fra barn til barn, og vi samarbeider tett med foresatte om dette.

Alle foreldre får tilbud om oppstartssamtale i løpet av den første tiden. Målet med denne samtalen er at personalet i barnehagen skal kunne bli kjent med barnet slik foreldrene kjenner barnet sitt. I den første tiden har vi også tett kontakt med foresatte i løpet av barnehagedagen. Vi sender gjerne en melding om hvordan det går med barnet.

b. Overganger og sammenheng innad i barnehagen

Foresatte blir gjennom foreldresamtaler informert om hvilken avdeling barnet skal bytte til. Som regel er dette skifte i forbindelse med nytt barnehageår.

I god tid før avdelingsbytte forbereder vi barna med å gå på besøk til den nye avdelingen, sammen med en voksen fra sin avdeling. Vi lager en plan for hvilke dager, og hvilke tidspunkt disse besøkene skal gjennomføres.

Men vi har også fokus på at alle barn skal bli kjent på tvers av avdelinger gjennom hele året. For eksempel ved å ha åpne dører mellom avdelingene om morgenen og ettermiddagen, slik at barna kan gå fra avdeling til avdeling. Vi har grupper på tvers av avdelinger, og barn kan gå på besøk og leke på en annen avdeling. De ansatte jobber for å bli kjent med alle barn i løpet av året.

Foresatte får invitasjon til foreldremøte på våren. Her er temaet overgang fra liten til stor avdeling.

Før barnet slutter på småbarnsavdeling markerer vi overgangen med en avslutningsfest. Vi markerer også overgangen i løpet av høsten, med å invitere de tilbake til gjensynsfest.

c. Samarbeid og sammenheng med skolen

Vi skal i samarbeid med foreldre og skolen legge til rette for at barna får en trygg og god overgang fra barnehage til skole og skolefritidsordning.

Når barnet begynner på skolen/sfo, skal de oppleve at det de har av erfaringer, kunnskap og ferdigheter har en verdi. Vi i barnehagen og skolen samarbeider om dette ved å avtale grenseobjekter. Grenseobjekter er bøker, sanger, leker og mer som skal være felles for barnehagene og skolene.

Barnehagen og skolene møtes en gang om høsten og våren for å lage avtaler. Vi inviteres til informasjonsmøte på skolen om våren der vi får informasjon om skolens satsningsområder og planene de har for året.

Barna blir invitert sammen med barnehagen på besøksdag til skolen. Barna er også på førskoledag sammen med foreldre/foresatte.

For å sikre en god overgang samarbeider vi med foreldrene. På foreldresamtale avtaler vi hvilken informasjon vi skal gi videre til skolen.

Om høsten inviterer vi de barna som har begynt på skolen til gjensynsfest. Der får de fortelle om hvordan det er på skolen. De deler opplevelser med oss.

<https://www.bergen.kommune.no/styrende-dokument/#/SD-23-50/filer>

VI. Foreldremedvirkning

Vi ønsker at foreldrene opplever at deres tanker om hva som er viktig for barna deres blir ivare tatt, og at dette får betydning for vår praksis i barnehagen. Derfor er målet en åpen og tillitsfull kommunikasjon i det daglige, med jevne foreldresamtaler, samt at foreldrene får mulighet for å delta i div. arrangementer.

Foreldredeltagelse i barnehagens planarbeid er viktig for å sikre god kvalitet og at vi får innspill på hva som er viktig for den enkelte foresatte og det enkelte barn. Det psykososiale miljøet skal være tema på både foreldremøter og i Samarbeidsutvalget. Alt dette er med på å styrke samarbeidet mellom hjemmet og barnehagen.

Foresatte får mulighet til å svare på foreldreundersøkelse, og med utgangspunkt i resultatet fra undersøkelsen velger vi bevarings- og utviklingsområder som barnehagen jobber med gjennom året.

Viktige treffpunkt mellom barnehage og foresatte:

Foreldremøter: På høstens foreldremøte vil alle foreldre bli invitert inn i barnehagen og gitt anledning til å medvirke.

I juni har vi et foreldremøte for nye foreldre. Her er hovedsaken det å bli kjent, å bli vist rundt, å få informasjon om barnehagen og å gi foresatte en mulighet til å stille spørsmål.

Foreldresamtaler: Dette er en personlig samtale mellom foresatte og pedagog. Der vil vi blant annet snakke om barnets trivsel og utvikling i barnehagen.

Hente- og bringesituasjonene i barnehagen er spesielt viktige. Vi gjør det vi kan for å være til stede for barn og foreldre når dere kommer og går. Det er viktig at vi har en felles forståelse for at alle barn trenger voksen nærhet, både de som kommer og de som allerede har kommet. Det har stor betydning at foreldre prioriterer tid til å informere personalet om det som er viktig for barnet. Er det noe som ikke egner seg til å prate om i garderoben, be da om tid til samtale.

VII. Bærekraftig utvikling

Barna skal lære å ta vare på seg selv, hverandre og naturen. Bærekraftig utvikling omfatter natur, økonomi og sosiale forhold og er en forutsetning for å ta vare på livet på jorden slik vi kjenner det. I barnehagen skal vi ha ulike aktiviteter som er med på å fremme en begynnende forståelse for bærekraftig utvikling, og bli et miljøbevisst menneske. Vi jobber for å gi barna kunnskap og holdninger som bidrar til miljøtiltak

lokalt, og vi setter ord på at våre handlinger også har konsekvenser for situasjonen nasjonalt, globalt og for framtiden.

Å få gode naturopplevelser og bli kjent med naturens mangfold er sentralt i dette arbeidet, og kan ha betydning for barns holdninger til natur og miljø seinere i livet. Vi skal la barna være i naturen, la barna undre seg over mangfoldet, vi skal samle inn, observere, utvikle respekt og oppleve tilhørighet til naturen.

For å fremme bærekraftig utvikling har vi et bevisst forhold til å ikke bruke mer enn nødvendig av forbruksutstyr som tørkepapir, tegnepapir osv. Vi prøver å ikke forsyne oss med mer mat enn vi trenger for å bli mette. Det ryddes og plukkes boss i nærområdet, og vi dyrker/sår egne grønnsaker/poteter. I tillegg kildesorteres det plast, papir, glass og metall i barnehagen.

VIII. Psykososialt barnehagemiljø

Det er forankret i Barnehageloven at alle barn har rett til et trygt og godt barnehagemiljø. I dette ligger det at alle ansatte i barnehagen er forpliktet til å gripe inn når et barn i barnehagen utsettes for krenkelser, og videre at barnehagen skal jobbe forebyggende for å skape et varmt og inkluderende fellesskap.

Under plikten til å sikre at barn og unge har et trygt og godt psykososialt barnehagemiljø, følger det fire delplikter:

- plikten til å følge med
- plikten til å melde
- plikten til å undersøke
- plikten til å sette inn egnede tiltak

Arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet er et kontinuerlig arbeid som er retningsgivende for barnehagens kvalitetsutviklingsarbeid og grunnleggende for alt vi gjør i barnehagen, både i samspill med barna, samarbeid med foreldre og innad i personalgruppen.

Barnehagen har en lokal handlingsplan for å sikre systematikk i arbeidet med det psykososiale barnehagemiljøet. Handlingsplanen gjennomgås i personalgruppen årlig.

Det psykososiale barnehagemiljøet er videre tema på foreldremøte, foreldresamtaler og i SU ved oppstart av hvert barnehageår.

IX. Barns seksuelle helse

Plan for seksuell helse, seksualopplysning og seksualitetsopplæring ble vedtatt av bystyret i april 2019, og er utarbeidet med formål om å sikre en helhetlig innsats for å styrke barn og unges seksuelle helse. Planen peker blant annet på barnehagen som en viktig arena for å sikre kunnskap og nødvendig kompetanse om kropp og seksualitet. Slik kan barnehagen styrke barnas begrepsapparat og danne grunnlag for positive holdninger knyttet til selvfølelse, identitet, egenverd, kropp, følelser og grenser. Videre skapes åpenhet og respekt for mangfold og variasjoner i familieformer og kjønnsuttrykk, noe som kan bidra til å forebygge fordommer og diskriminering.

Grunnlaget for god seksuell helse legges allerede tidlig i småbarnsalder. Bevissthet knyttet til barns seksuelle utvikling og kunnskap om hvordan denne kan komme til uttrykk i lek og atferd, er viktig for å kunne møte dette på en konstruktiv måte. Siden barnehagepersonale og foreldre har et felles ansvar for å ivareta barnets trivsel og utvikling, kan det være naturlig at barns seksuelle helse også er tema både i foreldresamtaler og på foreldremøter.

Morvikbotn barnehage

Morvikbotn 174

5122 Morvik

Tlf: 53034590

www:

<https://www.bergen.kommune.no/omkommunen/avdelinger/barnehager/morvikbotn-barnehage>

e-post: morvikbotn.barnehage@bergen.kommune.no

BERGEN
KOMMUNE